

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1927 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare m. m.

Genom en den 26 november 1926 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 10, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Där någon, som dömes till ansvar för brott, prövas vid brottets begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, äger domstolen under de förutsättningar, som i denna lag angivas, förordna, att den dömde skall, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagas till förvaring i särskild vårdanstalt.

2 §.

Förordnande om någons intagande i vårdanstalt första gången må ej meddelas med mindre han

dels på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan;

dels med hänsyn till brottets beskaffenhet samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; samt

dels dömes till straffarbete i minst två år eller ock till sådant straff på kortare tid eller fängelsestraff, där sålunda ådömt straff i fall, som avses i

4 kap. 9 eller 10 § strafflagen, sammanläggas med annat frihetsstraff och det sammanlagda straffet uppgår till straffarbete i minst två år; eller, sedan han till fullo undergått honom för tidigare brott ådömt straffarbete, ånyo begått brott och därför dömes till straffarbete eller, där båda brotten äro sedlighetsbrott, till straffarbete eller fängelse.

3 §.

Äro sådana omständigheter för handen, att någon, enligt vad därom är stadgat, kan insättas i allmän uppfostringsanstalt, må förordnande om hans intagande i vårdanstalt ej meddelas, så framt icke med hänsyn till hans sinnesbeskaffenhet eller andra förhållanden synnerliga skäl därtill äro.

4 §.

I de fall, som nedan angivas, skola frågor enligt denna lag behandlas av en nämnd, bestående av fem ledamöter. Chefen för fångvårdsstyrelsen är självskriven ledamot av nämnden. Övriga ledamöter, av vilka minst en skall vara innehavare av domarämbete och minst en skall vara behörig att inom riket utöva läarkonsten, utser Konungen för en tid av fem år. Konungen utser ock särskilda suppleanter, en för var ledamot, samt förordnar en av ledamöterna att vara ordförande i nämnden och en annan att vid förfall för honom i hans ställe tjänstgöra i sådan egenskap.

Har ledamot i nämnden ej förut avlagt domared, skall han gå sådan ed, innan han tager säte i nämnden.

Beträffande beslut av nämnden skall vad angående omröstning till dom i 23 kap. rättegångsbalken är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Mot ledamot i nämnden gälla samma jäv, som i rättegångsbalken stadgas i fråga om domare.

Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt denna lag, må talan ej föras. Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet utfärdar Konungen.

5 §.

Innan förordnande meddelas om någons intagande i vårdanstalt första gången, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden, huruvida enligt nämndens åsikt sådan åtgärd bör vidtagas.

Sedan nämnden från domstolen mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva det begärda yttrandet. Finner nämnden intagande i vårdanstalt icke böra äga rum, vare frågan därom förfallen.

6 §.

Om utskrivning av den, som intagits i vårdanstalt, besluter nämnden.

Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den, som utskrivits på prov, skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

7 §.

Ej må någon utskrivnas från vårdanstalt, så länge han på grund av sin sinnesbeskaffenhet är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom; ej heller förr än han undergått förvaring i minst två år eller, där han skolat undergå bestraffning under längre tid än två år, under tid minst motsvarande strafftiden.

Vid beräkning av minsta tid för förvaring skola tillämpas de grunder, som gälla för beräkning av strafftid; dock må ej i något fall tiden för förvaring räknas från tidigare dag än den, då beslutet om förvaringen vunnit laga kraft.

8 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, innan han utskrivits från anstalten, ånyo dömd till frihetsstraff, skall domstolen förordna, att förvaringen skall träda i stället jämväl för detta straff. Är det brott, för vilket det nya straffet ådömes, begånget efter förvaringens början, och är det nya straffet straffarbete, må dock domstolen, om synnerliga skäl därtill äro, efter nämndens hörande förordna, att straffet skall verkställas och förvaringen avbrytas, till dess straffet blivit verkställt.

9 §.

Dömes den, som utskrivits från vårdanstalt, till straffarbete eller fängelse, och äro i andra avseenden än såvitt angår straffet förhållandena sådana, att enligt 1 och 2 §§ förordnande om intagande i vårdanstalt må äga rum, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att den dömd skall, i stället för att undergå straffet, återintagas till förvaring.

Vad nu sagts skall äga tillämpning även beträffande den, som jämlikt 14 § efter utskrivning återhämtats till anstalten.

10 §.

Där i fall, som avses i 8 och 9 §§, förordnande meddelats om förvaring i vårdanstalt, skall vid beräkning av den i 7 § stadgade minsta tid för förvaringen iakttagas,

1) om brottet begåtts, innan det tidigare förvaringsbeslutet börjat verkställas: att den tid, varunder den dömd därefter kan hava undergått förvaring, skall tillgodoräknas honom; samt

2) om brottet begåtts, sedan det tidigare förvaringsbeslutet börjat verkställas: att minsta tid för förvaringen skall beräknas från brottets begående eller, om den dömd då ej undergick förvaring, från det förvaringen återupptogs, samt med hänsyn till det straff, som detta brott prövas hava förskyllt; dock att utskrivning ej i något fall må ske förr än utskrivning kunnat äga rum efter det tidigare förvaringsbeslutet.

11 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, därefter för annat brott dömd till frihetsstraff, som ej utbytes mot förvaring, eller till böter, äger domstolen förordna, att straffet för detta brott skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom förvaring, som den dömde efter brottets begående kan hava undergått. Därvid må frihetsstraff, som omedelbart ådömes, icke anses verkställt till större del än som svarar mot förvaringstiden, då en dags förvaring räknas lika med en dags undergående av bestraffning; dock att, om synnerliga skäl äro att den dömde må befrias från straffets undergående, domstolen efter nämndens hörande äger förordna, att straffet i dess helhet skall anses verkställt, ändå att förvaringstiden understiger strafftiden.

12 §.

Har förordnande meddelats om någons intagande i vårdanstalt och förekommer, innan han därifrån utskrivits, till verkställighet annat beslut, varigenom han blivit dömd till frihetsstraff eller till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall förvaringen träda i stället jämväl för nämnda straff.

Vid beräkning av minsta tid för förvaringen skola i fall, som avses i denna paragraf, ovan stadgade grunder lända till efterrättelse; dock att minsta tid för förvaring, som träder i stället för frihetsstraff, vartill böter förvandlats, skall motsvara förvandlingsstraffets tidslängd.

13 §.

Före den tid, då utskrivning från vårdanstalt tidigast må äga rum, skall nämnden, även om framställning ej gjorts, pröva, huruvida den förvarade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas. Sker ej utskrivning, skall nämnden minst en gång under varje kalenderår företaga prövning, varom nu sagts.

14 §.

Visar den, som utskrivits på prov, tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter, som avses i 6 §, eller finnes han på grund av sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger nämnden besluta, att han skall återhämtas för fortsatt förvaring i vårdanstalten. Ej må han på grund av det beslut kvarhållas i anstalten längre tid än ett år.

Finnes skälig anledning antaga, att den, som efter vad i första stycket sägs återhämtats till vårdanstalt, kan, därest han försättes i frihet, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Föreligger fråga om återhämtande till vårdanstalt av den, som utskrivits på prov, äger nämnden förordna, att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

15 §.

Tillsynen över den, som utskrivits på prov, skall fortfara under minst tre år. Har han under en sammanhängande tid av tre år stått under tillsyn, och har han ej därunder dömts att undergå straffarbete eller fängelse, och har ej heller under nämnda tid förordnande meddelats om hans återhämtande till vårdanstalten, skall nämnden pröva, huruvida tillsynen må upphöra. Finner nämnden så ej böra ske, skall tillsynen fortfara under ytterligare minst tre år. Har den på prov utskrivne under en sammanhängande tid av sex år stått under tillsyn, och har ej under den tid inträffat fall, som ovan sagts, skall tillsynen upphöra, varefter bestämmelserna i 14 § ej längre äro tillämpliga å honom.

16 §.

Har någon dömts till straff, i vars ställe trätt förvaring i vårdanstalt, och begår han ånyo brott, sedan han intagits i anstalten men innan han därifrån utskrivits, skall bestämmelsen i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av det förra straffet med straffet för det nya brottet icke äga tillämpning. I övrigt skall, då förvaring trätt i stället för straff, så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men äger tillämpning allenast i mål, däri fråga är om ansvar för brott, begånget efter sagda dag.

Lag om internering av återfallsförbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Begår någon för brott dömd ånyo brott och dömes han för det återfall till ansvar, äger domstolen under de förutsättningar, som i denna lag angivas, förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå det ådömda straffet, intagas i interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

2 §.

Förordnande om någons internering första gången må ej meddelas med mindre han

dels, efter det han dömts till straffarbete, för minst tre upprepade återfall i brott ånyo dömts till sådant straff genom domar, som äro lagakraftvunna;
dels undergått straffarbete i sammanlagt minst tio år;

dels därefter, medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för undergående av straffarbete senast var intagen i straffanstalt, ånyo begår brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst två år; samt

dels på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom undergående av straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

3 §.

Med den nämnd, som enligt vad nedan sägs har att behandla frågor enligt denna lag, avses den i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare omförmälda nämnd.

Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt denna lag, må talan ej föras.

4 §.

Innan förordnande meddelas om någons internering första gången, skall domstolen inhämta yttrande från nämnden, huruvida enligt nämndens åsikt sådan åtgärd bör vidtagas.

Sedan nämnden från domstolen mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att, så snart ske kan, till domstolen avgiva det begärda yttrandet. Finner nämnden intagande i interneringsanstalt icke böra äga rum, vare frågan därom förfallen.

5 §.

Om utskrivning av den, som internerats, besluter nämnden.

Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den, som utskrivits på prov, skall, på sätt särskilt finnes stadgat, stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

6 §.

Den, som första gången internerats, må kunna utskrivas på prov, sedan interneringen fortgått i minst tio år eller, där särskilda skäl äro, i minst fem år, dock ej i något fall förr än han varit internerad i två år utöver den tid, varunder han skolat undergå bestraffning. Då den tid, varunder han varit intagen i anstalten, uppgår till tjugu år, skall han frigivas, så framt det ej synes uppenbart, att han fortfarande är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom.

7 §.

Begår den, som internerats, före eller efter utskrivningen ånyo brott, och dömes han till straffarbete i minst ett år, äger domstolen efter tillstyrkan av

nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, interneras på livstid.

8 §.

Har någon, efter det han begått brott, som föranlett internering på livstid, varit intagen i interneringsanstalten i minst tio år, äger nämnden förordna om hans utskrivning på prov. Sådan utskrivning må dock icke äga rum, förr än den dömden efter brottets begående i anstalten tillbragt två år utöver den tid, varunder han för samma brott skolat undergå bestraffning, samt ej heller förr än utskrivning efter 6 § kunnat äga rum.

9 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt internering, övertygad att före interneringens början hava begått annat brott, och dömes han till frihetsstraff, då skall domstolen, där utskrivning ej skett, förordna, att interneringen skall träda i stället jämväl för detta straff.

Där i fall, som avses i denna paragraf, förordnande meddelas om internering, skall i fråga om interneringstiden vad som gäller på grund av det förra förordnandet fortfarande lända till efterrättelse, dock att ej i något fall utskrivning må ske förr än den dömden varit internerad i två år utöver den tid, varunder han enligt den senare domen skolat undergå bestraffning.

10 §.

Begår den, som internerats, brott, och dömes han till straffarbete på kortare tid än ett år eller till fängelse, äger domstolen, där utskrivning ej skett, efter nämndens hörande förordna, att interneringen skall träda i stället jämväl för detta straff.

Är den dömden internerad på livstid, vare lag som i första stycket sägs jämväl i det fall, att han dömes till straffarbete i ett år eller på längre tid.

Begår den, som internerats på livstid, brott, och dömes han efter utskrivning till straffarbete i minst ett år, äger domstolen efter tillstyrkan av nämnden förordna, att han skall, i stället för att undergå straffet, återintagas i anstalten för internering på livstid.

11 §.

Där i fall, som avses i 10 § första stycket, förordnande meddelas om internering, skall den dömden från det nya brottets begående hållas internerad under minst två år utöver den tid, varunder han enligt den nya domen skolat undergå bestraffning, och skall i övrigt tillämpas vad på grund av det tidigare förordnandet gäller angående interneringstiden.

Meddelas i fall, som avses i 10 § andra och tredje styckena, förordnande om internering, skall för beräkning av tid, varefter utskrivning på prov må äga rum, vad i 8 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Varder den, som dömts till straff, i vars ställe trätt internering, därefter för annat brott dömd till frihetsstraff, som ej utbytes mot internering, eller till böter, äger domstolen förordna, att straffet för detta brott skall anses till viss del eller helt och hållet verkställt genom internering, som den dömde efter brottets begående kan hava undergått. Därvid må frihetsstraff, som omedelbart ådömes, icke anses verkställt till större del än som svarar mot interneringstiden, då en dags internering räknas lika med en dags undergående av bestraffning; ej heller må å strafftiden avräknas mer än fem år.

13 §.

Har förordnande meddelats om någons intagande i interneringsanstalt och förekommer, innan han därifrån utskrivits, till verkställighet annat beslut, varigenom han blivit dömd till frihetsstraff för brott, begånget före interneringens början, eller ock till böter, vilka skola förvandlas till frihetsstraff, skall interneringen träda i stället jämväl för nämnda straff.

Vid beräkning av interneringstidens längd skola i fall, som avses i denna paragraf, ovan stadgade grunder lända till efter rättelse, dock att tid för internering, som träder i stället för frihetsstraff, vartill böter förvandlats, skall motsvara förvandlingsstraffets tidslängd.

14 §.

Vid beräkning av interneringstid skola de grunder tillämpas, som gälla för beräkning av strafftid, med iakttagande att, därest straff verkställs i interneringsanstalten, den tid, varunder straffverkställigheten pågår, icke må medräknas. Ej må i något fall tiden för internering räknas från tidigare dag än den, då beslutet om interneringen vunnit laga kraft.

15 §.

Före utgången av den tid, då interneringen fortgått i tio år, eller före den senare tidpunkt, då eljest utskrivning från interneringsanstalt tidigast må äga rum, skall nämnden, även om framställning ej gjorts, pröva, huruvida den internerade må anses kunna utan våda för annans säkerhet till person eller egendom utskrivas. Sker ej utskrivning, skall nämnden minst en gång under varje kalenderår företaga prövning, varom nu sagts.

16 §.

Visar den, som utskrivits på prov, tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter, som avses i 5 §, eller finnes han på grund av sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, äger nämnden besluta, att han skall återhämtas för fortsatt internering i interneringsanstalten. Ej må han på grund av det beslut kvarhållas i anstalten längre tid än ett år.

Finnes skäligen anledning antaga, att den, som efter vad i första stycket sägs återhämtats till interneringsanstalt, kan, därest han försättes i frihet, bliva vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må tiden för hans kvarhållande i anstalten kunna genom nya beslut av nämnden förlängas med högst ett år i sänder.

Vid tillämpning av vad ovan i denna paragraf är stadgat skall iakttagas, att sammanlagda interneringstiden ej må överstiga den tid, varunder den internerade, därest utskrivning ej mellankommit, längst kunnat kvarhållas i anstalten.

Föreligger fråga om återhämtande till interneringsanstalt av den, som utskrivits på prov, äger nämnden förordna, att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

17 §.

Tillsynen över den, som utskrivits på prov, skall fortfa under minst tio år. Har han under en sammanhängande tid av tio år stått under tillsyn, och har han ej därunder dömts att undergå straffarbete eller fängelse, och har ej heller förordnande meddelats om hans återhämtande till interneringsanstalten, skall tillsynen upphöra, varefter bestämmelserna i 16 § ej längre äro tillämpliga å honom.

18 §.

Prövas tilltalad vid gärningens begående hava varit av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs, skall vad i denna lag stadgas icke äga tillämpning.

19 §.

Har någon att undergå straffarbete på livstid, må denna lag ej tillämpas på honom, och skall i sådant fall beslut om internering vara förfallet.

20 §.

Har någon dömts till straff, i vars ställe trätt internering, och begår han ånyo brott, sedan han intagits i interneringsanstalten men innan han därifrån utskrivits, skall bestämmelsen i 4 kap. 10 § strafflagen om sammanläggning av det förra straffet med straffet för det nya brottet icke äga tillämpning. I övrigt skall, då internering trätt i stället för straff, så anses, som hade straffverkställigheten avslutats den dag utskrivning från anstalten ägde rum.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men äger tillämpning allenast i mål, däri fråga är om ansvar för brott, begånget efter sagda dag.

L a g

om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Den, som förvaras i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller är intagen i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, skall sysselsättas med arbete, som, i den mån så lämpligen kan ske, bör innefatta övning i sådan färdighet, varigenom utsikterna underlättas för honom att, om han utskrivs, kunna försörja sig.

2 §.

Viss andel av inkomsten av den förvarades eller internerades arbete skall tillgodoföras honom, och må dessutom arbetspremie kunna tilldelas honom för flit och ordentlighet i förening med gott uppförande.

Vill och kan den förvarade eller internerade, utöver vad i anstalten består, skaffa sig underhåll eller bekvämlighet, som låter förena sig med iakttagande av måttlighet och enkelhet, må det kunna medgivas honom i mån av gott uppförande och såvitt ej ordningen eller säkerheten inom anstalten äventyras.

3 §.

Omedelbart efter intagandet i interneringsanstalt för återfallsförbrytare skall den internerade hållas i enrum under högst tre månader. Efter utgången av denna tid må den internerade mot sin vilja ej hållas i enrum, där sådant ej påkallas av hänsyn till fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten.

4 §.

Angående rätt att mottaga besök och att mottaga eller avsända meddelanden skall i tillämpliga delar gälla, i fråga om den förvarade vad om fängelsefånge stadgas och i fråga om den internerade under de tre första månaderna av interneringstiden vad om straffarbetsfånge är bestämt och därefter vad om fängelsefånge stadgas.

5 §.

Den förvarade eller internerade skall njuta den frihet, som låter förena sig med god ordning och säkerhet inom anstalten; dock skall härvid tillses, att dylik förmån gradvis beredes honom, i den mån han under förvarings- eller interneringstidens fortgång visar sig därav förtjänt.

6 §.

Förvarad eller internerad, som bryter mot anbefalld ordning, må underkastas bestraffning i enlighet med därom utfärdade föreskrifter.

7 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag samt beträffande verkställighet av förvaring eller internering i övrigt, utfärdar Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, fängvårdsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

L a g

om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Då någon enligt lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare eller enligt lagen om internering av återfallsförbrytare utskrivs på prov, skall den i samma lagar omförmälda nämnd, med iakttagande att onödigt lidande ej därigenom förorsakas den utskrivne, meddela sådana föreskrifter för denne och förordna om sådan tillsyn över honom, att han såvitt möjligt avhålls från att ånyo begå brott.

I den mån skäl därtill äro äge nämnden, så länge tillsynen fortfar, att i ovan angivna hänseenden meddela nya eller ändrade bestämmelser.

2 §.

Nämndens beslut skall, förutom nödiga ordningsföreskrifter, innehålla erinran därom, att den utskrivne skall föra ett ordentligt och ostraffligt leverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg att försörja sig på lovligt sätt. Beslutet kan jämväl innehålla förbud för den utskrivne att utan särskilt tillstånd uppehålla sig å vissa angivna orter och ställen eller lämna viss angiven ort så ock erforderliga bestämmelser med avseende å den utskrivnes sysselsättning och levnadssätt.

3 §.

För en var, som vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden efter hörande av länsstyrelsen i det län, där den utskrivne kommer att vistas, förordna tillsyningsman. Finnes ej annan person vara därtill lämplig och villig,

äro på landet landsfiskal samt i stad polismästare och stadsfiskal pliktiga att mottaga sådant förordnande.

4 §.

Tillsyningsmannen har att övervaka efterlevnaden av nämndens föreskrifter för den utskrivne. Efter bemyndigande av nämnden må tillsyningsmannen i fråga om dessa föreskrifter kunna medgiva tillfälliga lättnader samt även eljest vidtaga omedelbart erforderliga jämkningar, dock under villkor i senare fallet, att saken genast underställes nämndens beprövande.

Den utskrivne skall, där ej nämnden annorlunda föreskriver, städse hålla tillsyningsmannen underrättad om sin bostad, på kallelse infinna sig hos honom och ej undandraga sig hans besök samt ej lämna arbetsanställning utan att dessförinnan hava inhämtat hans råd.

5 §.

Då någon vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden för honom utfärda frihetspass. Däri skall införas fullständig underrättelse om vad han enligt nämndens beslut samt jämlikt 4 § har att iakttaga; så ock om vad han genom åsidosättande härav äventyrar. Passet skall vid anfordran uppvisas för polismyndighet.

Avskrift av nämndens beslut rörande den utskrivne skall av nämnden överlämnas till fångvårdsstyrelsen, vederbörande länsstyrelse samt tillsyningsmannen. Länsstyrelsen skall skyndsamt giva polismyndigheten i orten del av samma beslut.

6 §.

Uppehåller sig den utskrivne å ort, som är honom förbjuden, äger polismyndighet föra honom till ort, där han äger vistas.

Visar sig den utskrivne vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, må han tagas i förvar av länsstyrelsen eller i avvaktan på dess beslut av underordnad polismyndighet, som därom genast skall göra anmälan hos länsstyrelsen.

Besluter länsstyrelsen att hålla den utskrivne förvarad, skall nämnden omedelbart underrättas härom och åtgärden äga bestånd, till dess nämnden bestämt, huruvida den utskrivne skall återhämtas till vård- eller interneringsanstalten.

7 §.

Om upphörande av tillsyn är särskilt stadgat.

8 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, utfärdar Konungen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

L a g

om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 22 juni 1906 (nr 51 s. 9) angående villkorlig frigivning.

Häri genom förordnas, att 1 § i lagen den 22 juni 1906 angående villkorlig frigivning, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 28 juni 1918 (nr 538), skall i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har den, som — — — i denna lag sägs.

Har i fråga om den, som intagits till förvaring i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller intagits i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, förvaringen eller interneringen avbrutits för verkställighet av straffarbete eller fängelse, vare å det straff bestämmelserna i denna lag ej tillämpliga.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

L a g

om ändrad lydelse av 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Häri genom förordnas, att 1 och 6 §§ i lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har den — — — målsägandes besvär.

Är målet, i vad den dömda rör, av domstolen underställt högre rätts prövning eller är straffdomen villkorlig, äge vad nu är sagt ej tillämpning. Lag samma vare, där, på sätt i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och i lagen om internering av återfallsförbrytare stadgas, yttrande i målet inhämtats från den i samma lagar omförmälda nämnd och nämnden funnit den tilltalade böra, i stället för att undergå bestraffning, intagas i vård- eller interneringsanstalt.

6 §.

Varder straff — — — laga kraft.

Har jämlikt lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare eller lagen om internering av återfallsförbrytare överrätt beslutit, att den dömda

skall, i stället för att undergå straffet, intagas i vård- eller interneringsanstalt, skall ock, där straffet börjat verkställas, bestraffningen fortgå enligt under rättens utslag, till dess överrättens beslut vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1)
om straffregister.

Härigenom förordnas, att 5 och 7 §§ samt 8 § 1 mom. i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister skola, 5 och 7 §§ i deras lydelse enligt lagen den 22 juni 1920 (nr 314) och i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Då någon — — — i registret.

Fångvårdsstyrelsen — — — strafftidens längd.

Befälhavare — — — därstädes avlidit.

Då minderårig — — — till registret.

Där någon, som intagits i vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller i interneringsanstalt för återfallsförbrytare, därifrån frigives eller på prov utskrivs eller där någon, som utskrivits på prov, återhämtas till anstalten eller där förvarad eller internerad avlider i anstalten, skall anstaltens föreståndare därom lämna uppgift till registret.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person — — — samma § avses;

då han avlidit, medan han var intagen i allmän straffanstalt, eller ock genom uppgift, varom förmäles i 5 § tredje, fjärde eller femte stycket, eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio år — — — födelseår.

8 § 1 mom.

Fullständigt utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning, eller av den i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och lagen om internering av återfallsförbrytare omförmälda nämnd eller då sådan framställning göres av riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman. Till an-

nan myndighet, än nu är sagt, så ock till enskild, vars rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret, än som framgår av i 2 mom. eller 3 mom. omförmålt registerutdrag, skall fullständigt registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande lagförslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen ävensom nedan omförmålda sakkunnigbetänkanden.

Å sammanträde den 2 oktober 1915 beslöt Svenska kriminalistföreningen att hos Kungl. Maj:t anhålla om övervägande, huruvida icke utan avbidande av en förestående allmän svensk strafflagsreform åtgärder borde vidtagas för införande i svensk lagstiftning av sådana rättsregler, varigenom ett förstärkt skydd bereddes samhället gentemot för detsamma farliga återfallsförbrytare.

Frågan upptogs vid 1917 års riksdag genom en inom första kammaren väckt motion, nr 82, vilken i enlighet med tillstyrkande av lagutskottet i utlåtande nr 33 föranledde riksdagen att i skrivelse den 4 maj 1917, nr 122, hos Kungl. Maj:t göra enahanda hemställan som kriminalistföreningen.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 augusti 1919 blevo av chefen för justitiedepartementet tillkallade professorn juris och filosofie doktorn Johan Carl Wilhelm Thyren, ledamoten av riksdagens första kammare hovrättsrådet i Göta hovrätt Fredrik William Linder och ledamoten av riksdagens andra kammare borgmästaren i Södertälje Jakob Gustav Pettersson att såsom sakkunniga inom departementet verkställa utredning och inkomma med förslag i vissa till strafflagstiftningen hörande ämnen. Den 13 februari 1920 beslöt Kungl. Maj:t att till behandling av de sakkunniga överlämna, bland annat, frågan om införande i svensk lagstiftning av sådana rättsregler, varigenom ett förstärkt skydd beredes samhället gentemot för detsamma farliga återfallsförbrytare. Samma dag erhöll jämväl juris doktorn Alvar Montelius uppdrag att deltaga i de sakkunnigas arbete.

De sakkunniga avlämnade den 15 mars 1922 betänkande och förslag rörande internering av farliga återfallsförbrytare.

Den 16 mars samma år återkallades det Montelius lämnade uppdraget, varefter den 2 maj 1923 fängelseläkaren medicine licentiaten Carl Thure Henrik Petren tillkallades att biträda de sakkunniga.

Sedan riksdagen i skrivelse den 2 juni 1922, nr 251, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, huruvida icke, utan avbidan å en förestående allmän strafflagsreform, till beredande av ökat straffskydd i angivna hänseenden måtte vidtagas därför erforderliga ändringar i nu gällande straffbestämmelser i 18 kapitlet strafflagen, ävensom för riksdagen framlägga det

*Förslagens
tillkomst.*

förslag, som därav kunde föranledas, beslöt Kungl. Maj:t den 3 november samma år att till de sakkunniga överlämna denna skrivelse, på det att riksdagens framställning måtte av dem tagas under övervägande vid utarbetande av förslag till lagstiftningsåtgärder i fråga om s. k. förminskat tillräkneligas behandling eller i övrigt göras till föremål för sådan utredning, som av omständigheterna kunde finnas påkallad.

De sakkunniga avlämnade därpå den 31 maj 1923 betänkande och förslag rörande förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare ävensom en överarbetning av förslaget till lag om internering av farliga återfallsförbrytare jämte förslag till vissa följdförfattningar (statens offentliga utredningar 1923: 36).

Över de sakkunnigas förslag avgåvos efter remiss utlåtanden av fångvårdsstyrelsen och medicinalstyrelsen.

Sedan förslagen inom justitiedepartementet undergått överarbetning, beslöt Kungl. Maj:t den 6 november 1925 att inhämta lagrådets yttrande över förslagen. Vid ärendets anmälan för Kungl. Maj:t tillkännagav dåvarande chefen för justitiedepartementet, att han beträffande huvudgrunderna för denna lagstiftning samrått med särskilt tillkallade sakkunniga, nämligen chefen för fångvårdsstyrelsen överdirektören Viktor Almquist, ledamöterna av riksdagens första kammare överståthållaren Carl Hederstierna, professorn Alfred Petrén och häradsdomaren Johan Bernhard Johansson i Fredrikslund samt ledamoten av riksdagens andra kammare fångvårdsfullmäktigen Anders Anderson i Råstock.

**Förslagens
innehåll.**

Förslagen, som tillkommit i syfte att möjliggöra ett mera effektivt bekämpande av den kroniska brottsligheten, innebära genomförande av särskilda skyddsåtgärder mot förminskat tillräkneliga förbrytare och återfallsförbrytare. Bestämmelser rörande de förra hava införts i förslaget till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och bestämmelser rörande de senare i förslaget till lag om internering av återfallsförbrytare. Då en förbrytare, tillhörande någon av nämnda kategorier, dömes till straff av viss svårare beskaffenhet, kan enligt förslagen domstolen under vissa förutsättningar förordna, att den dömda skall, i stället för att undergå straffet, intagas till förvaring i särskild vårdanstalt, respektive intagas i interneringsanstalt för återfallsförbrytare. Utmärkande för dessa nya rättsinstitut är framför allt, att anstaltsvistelsens tidslängd inom vissa gränser lämnas öppen. Principiellt skall densamma fortfara lika länge som den brottsliga samhällsfarlighet består. Denna huvudregel kompletteras av vissa regler rörande minsta tid för anstaltsvistelsen, varjämte i fråga om återfallsförbrytare såsom regel föreslagits även en maximitid. Utskrivning kan ske på prov, i vilket fall den utskrivne är underkastad viss tillsyn. Rörande anstaltsbehandlingsarten hava i förslaget till verkställighetslag lämnats vissa föreskrifter om arbetstvång m. m., och i förslaget till lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov, äro åtskilliga bestämmelser meddelade för att såvitt möjligt förebygga, att de sålunda utskrivna ånyo begå brott.

Förslaget till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare har avseende endast å den, som prövas vid brottets begående hava varit och fortfarande vara av sinnesbeskaffenhet, varom i 5 kap. 6 § strafflagen sägs (1 §). Förutsättningarna för förordnande om någons intagande i vårdanstalt första gången äro enligt förslaget, att han dels på grund av sin sinnesbeskaffenhet måste antagas vara endast i ringa mån mottaglig för den med straffet avsedda verkan, dels med hänsyn till brottets beskaffenhet samt på grund av i målet förebragt utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och föregående vandel är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom och dels dömes till straffarbete i minst två år eller, sedan han till fullo undergått honom för tidigare brott ådömt straffarbete, för därefter begånget brott dömes till straffarbete eller, där båda brotten äro sedlighetsbrott, till straffarbete eller fängelse (2 §). Är fråga om person, som redan varit underkastad förvaring, skall, där i andra avseenden än såvitt angår straffet förhållandena äro sådana, att förordnande om intagande i vårdanstalt må äga rum, dom å straffarbete eller fängelse, oavsett brottets art och tiden för dess begående, kunna leda till förordnande om återintagning i vårdanstalten (9 §). Föreliggå sådana omständigheter, att såväl insättning å allmän uppfostringsanstalt som förvaring i vårdanstalt kunna ifrågakomma, skall i regel förordnande om förvaring ej meddelas (3 §).

*Förslaget
till för-
varingslag.*

För att förordnande om förvaring skall kunna meddelas erfordras vidare, att dylik åtgärd tillstyrkts av en särskild nämnd (5 §). Denna nämnd skall vara för hela riket gemensam samt bestå av fem ledamöter. Chefen för fångvårdsstyrelsen skall vara självskriven ledamot av nämnden. Övriga ledamöter ävensom suppleanter skola utses av Konungen för en tid av fem år. Av ledamöterna skall minst en vara innehavare av domarämbete och minst en behörig att inom riket utöva läkarkonsten (4 § första stycket). Nämnden tillkommer det jämväl att besluta om utskrivning av den, som intagits i vårdanstalt. Utskrivningen är antingen slutlig, frigivning, eller villkorlig, utskrivning på prov (6 § första och andra styckena). Mot beslut, som av nämnden meddelas enligt den föreslagna lagen, må talan ej föras (4 § fjärde stycket).

Beträffande förvaringens tidslängd stadgas, att å vårdanstalt intagen ej må utskrivas, så länge han på grund av sin sinnesbeskaffenhet är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom. Ej heller får utskrivning ske förrän den intagne undergått förvaring i minst två år eller, därest han skolat undergå bestraffning under längre tid än två år, under tid minst motsvarande strafftiden (7 §). Före utgången av minimitiden för förvaring skall nämnden pröva, huruvida den förvarade må kunna utskrivas. Därest utskrivning då ej anses böra äga rum, skall förnyad omprövning ske minst en gång under varje kalenderår (13 §).

Den, som utskrivits på prov, skall, såsom förut nämnts, stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter (6 § tredje stycket). Visar den, som utskrivits på prov, tredska att efterkomma de för honom gällande föreskrifter eller finnes han

på grund av sitt uppförande eller eljest vara vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, kan nämnden besluta om hans återhämtande till anstalten. Så länge dylik vådlighet anses fortfara, kan han genom nya beslut av nämnden kvarhållas i anstalten under ett år i sänder (14 §). Där ej hinder möter i den utskrivnes uppförande, kan tillsynen upphöra efter tre år; och efter sex år skall tillsynen upphöra, om ej sådant hinder föreligger. Sedan tillsynen upphört, kan återhämtning till vårdanstalten ej äga rum (15 §).

Förutom de bestämmelser, för vilka nu redogjorts, hava i förslaget upptagits vissa bestämmelser om sammanträffande av brott samt om beräkning av tid för påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen m. m.

*Förslaget
till inter-
neringslag.*

Enligt förslaget till lag om internering av återfallsförbrytare äro förut-sättningarna för förordnande om någons internerande första gången, att han dels, efter det han dömts till straffarbete, för minst tre upprepade återfall i brott ånyo dömts till sådant straff genom domar, som äro lagakraftvunna, dels undergått straffarbete i sammanlagt minst tio år, dels därefter, medan han undergår straffarbete eller inom fem år från det han för undergående av straffarbete senast var intagen i straffanstalt, ånyo begår brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst två år, och dels på grund av utredning angående hans sinnesbeskaffenhet och övriga i målet upplysta förhållanden måste antagas icke komma att låta sig rätta genom undergående av straff samt är att anse såsom vådlig för annans säkerhet till person eller egendom (2 §). För att beslut om internering skall kunna meddelas erfordras vidare, att dylik åtgärd tillstyrkts av den förut omförmälda nämnden, som jämväl i nu avsedda fall förordnar om frigivning eller utskrivning på prov. Ej heller mot beslut, som av nämnden meddelas enligt den nu föreslagna lagen, må talan föras (3 och 4 §§, 5 § första och andra styckena).

Beträffande interneringens tidslängd uppställes såsom regel en maximitid av tjugu år, efter vilkens utgång frigivning skall ske, så framt det ej synes uppenbart, att den internerade fortfarande är vådlig för annans säkerhet till person eller egendom (6 § andra punkten). Men om den, som intagits i interneringsanstalt, före eller efter utskrivningen begår brott, för vilket han dömes till straffarbete i minst ett år, skall domstolen efter tillstyrkan av nämnden kunna förordna, att han skall interneras på livstid (7 §). Den, som ej är internerad på livstid, kan utskrivas på prov efter tio år eller, där särskilda skäl föreligga, efter fem år, dock i intet fall förrän han varit internerad två år utöver strafftiden (6 § första punkten). Även den, som internerats på livstid, kan under vissa förutsättningar utskrivas på prov (8 §). Före utgången av minimitiden för interneringen skall nämnden pröva, huruvida utskrivning må äga rum. Äger dylik utskrivning då ej rum, skall förnyad omprövning ske minst en gång under varje kalenderår (15 §).

Den, som utskrivits på prov, skall, liksom enligt lagförslaget rörande de förminskat tillräkneliga förbrytarna, stå under tillsyn (5 § tredje stycket). I fråga om återhämtande till anstalten skola gälla enahanda regler som enligt nyssnämnda lagförslag, dock att i intet fall sammanlagda interneringstiden

må överstiga den tid, varunder den internerade, därest utskrivning ej mellankommit, längst kunnat kvarhållas i anstalten (16 §). Har tillsynen fortgått i tio år och möter ej hinder i den utskrivnes uppförande, skall tillsynen upphöra (17 §).

I övrigt hava jämväl i förslaget till lag om internering av återfallsförbrytare intagits vissa bestämmelser om brottskonkurrens samt om beräkning av tid för påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen m. m.

Enligt förslaget till lag om verkställighet av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare samt av internering av återfallsförbrytare skall förvarad eller internerad sysselsättas med arbete, som bör innefatta övning i sådan färdighet, att han vid utskrivning lättare må kunna försörja sig (1 §). Viss andel av arbetsinkomsten skall tillgodoföras honom, och dessutom kan han erhålla arbetspremie för flit och ordentlighet i förening med gott uppförande. Under vissa villkor kan det medgivas honom att, utöver vad i anstalten består, skaffa sig underhåll eller bekvämlighet, som låter förena sig med iakttagande av måttlighet och enkelhet (2 §). Omedelbart efter intagandet i anstalt skall internerad — men ej förvarad — hållas i enrum under högst tre månader. Efter utgången av denna tid må den internerade mot sin vilja ej hållas i enrum, där sådant ej påkallas av hänsyn till fara för ordningen eller säkerheten inom anstalten (3 §). Angående förvarads och internerads rätt att mottaga besök och att mottaga eller avsända meddelanden skall i tillämpliga delar gälla vad om fängelsefänge stadgas, dock att i fråga om internerad skall under de tre första månaderna av interneringstiden gälla vad om straffarbetsfänge är bestämt (4 §). Förvarad eller internerad skall njuta den frihet, som låter förena sig med god ordning och säkerhet inom anstalten; dock skall härvid tillses, att dylik förmån gradvis beredes honom, i den mån han visar sig därav förtjänt (5 §).

*Förslaget
till verkställighetslag.*

I förslaget till lag om tillsyn över dem, som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller från interneringsanstalt för återfallsförbrytare, stadgas, att den förut omförmälda nämnden skall meddela sådana föreskrifter för en på prov utskrivne och förordna om sådan tillsyn över honom, att han såvitt möjligt avhålls från att ånyo begå brott; nämnden skall härvid iakttaga, att onödigt lidande ej därigenom förorsakas den utskrivne (1 §). Förutom nödiga ordningsföreskrifter skall nämndens beslut innehålla erinran därom, att den utskrivne skall föra ett ordentligt och ostraffligt leverne, undvika skadligt umgänge samt bemöda sig om utväg att försörja sig på lovligt sätt. Därjämte kan beslutet innehålla andra föreskrifter, såsom förbud för den utskrivne att utan särskilt tillstånd uppehålla sig å vissa angivna orter och ställen m. m. (2 §). För en var, som vid utskrivning ställes under tillsyn, skall nämnden förordna tillsyningsman. Finnes ej annan person vara därtill lämplig och villig, äro på landet landsfiskal samt i stad polismästare och stadsfiskal pliktiga att mottaga sådant förordnande (3 §). Tillsyningsmannen har att övervaka efterlevnaden av nämndens föreskrifter för den utskrivne, och äger tillsyningsmannen under vissa förutsättningar medgiva jämkning i föreskrifterna. Där ej nämnden annorlunda föreskriver, skall den

*Förslaget
till tillsyns-
lag.*

utskrivne, bland annat, städse hålla tillsyningsmannen underrättad om sin bostad och ej lämna arbetsanställning utan att dessförinnan hava inhämtat hans råd (4 §). Visar sig den utskrivne vådlig för annans säkerhet till person eller egendom, kan han tagas i förvar av länsstyrelsen eller i avvaktan på dess beslut av underordnad polismyndighet. Åtgärden skall äga bestånd, tills nämnden bestämt, huruvida den utskrivne skall återhämtas till anstalt (6 §).

Övriga
lagförslag
m. m.

Övriga här ovan intagna lagförslag innehålla bestämmelser om vissa ändringar, föranledda av förslagen till förvarings- och interneringslagar.

I promulgationsbestämmelser till de föreslagna lagarna stadgas, att de skola träda i kraft den dag Konungen förordnar, detta närmast av den anledning, att ikraftträdandet ansetts böra bliva beroende av att nödiga vård- och interneringsanstalter finnas tillgängliga.

Utskottet.

Såsom departementschefen vid remissen till lagrådet den 6 november 1925 erinrat, torde det numera vara allmänt erkänt, att ett effektivt bekämpande av brottsligheten icke kan genomföras enbart med tillämpning av straff. Erfarenheten visar, att stora grupper av förbrytare röna ringa eller ingen inverkan av straffet. Upprepade, allvarliga bestraffningar förmå icke avhålla dem från nya förbrytelser. Deras brottslighet framstår med andra ord såsom kronisk.

Den omständigheten, att efter undergången bestraffning återfall i brott äger rum, utgör blott ett indicium bland flera för att brottsligheten är kronisk eller att den i allt fall icke skall låta sig hävas genom straff. Står brottsligheten i samband med psykiska defekter, skall redan häri ej sällan ligga ett indicium för att den är kronisk.

De fall, där brottsligheten står i samband med psykiska defekter, kräva ur olika synpunkter särskilt beaktande.

Åtskilliga av de brottstyper, som i främsta rummet påkalla ett förstärkt samhällsskydd, hava erfarenhetsmässigt synnerligen ofta sin grund i psykiska defekter. Detta gäller särskilt sedlighetsbrotten, framför allt sådana, som rikta sig mot minderåriga, samt sådana mordbrandsbrott, vilka icke hava sin grund i vinningslystnad.

Vidare måste beaktas, att just i fråga om psykiskt defekta förbrytare samhällsskyddet är särskilt svagt. Från dem, vilka enligt det i 5 kap. 5 § strafflagen begagnade språkbruket »sakna förståndets bruk», kan i detta sammanhang bortses. Dessa s. k. otillräkneliga eller helabnorma äro visserligen strafffria men kunna i stället enligt bestämmelserna rörande sinnessjukvården hållas internerade, så länge de på grund av sin sinnesbeskaffenhet äro att anse såsom samhällsvådliga. Beträffande dem åter, vilka endast sakna förståndets »fulla bruk», gäller enligt 5 kap. 6 § strafflagen, att de skola dömas till straff, men att straffet efter omständigheterna må nedsättas under vad eljest å gärningen följa bort. Oaktat den psykiska defekten ur samhällsskyddets synpunkt ej sällan påkallar en längre frihetsförlust, medför således en tillämpning av detta lagrum, att frihetsstraffet för dessa såsom »förminskat tillräkneliga» eller »halvabnorma» betecknade personer blir kortare än för en fullt tillräknelig förbrytare. Och härtill kommer, att dessa personer mången gång äro ej blott

straffoemottagliga utan straffintoleranta: verkställigheten av straffet kan vara ägnad att förvärra deras tillstånd.

De huvudsakliga brister, som ur synpunkten av ett effektivt bekämpande av den kroniska brottsligheten vidlåda den gällande lagstiftningen, torde i korthet kunna sammanfattas i följande punkter.

Frihetsstraff ådömes — bortsett från livstids straffarbete — på bestämd tid, därvid frågan, huru länge den brottsliges samhällsfarlighet kan antagas fortfara, saknar avgörande betydelse. Efter straffverkställighetens slut skall den brottslige följaktligen försättas på fri fot, även om all sannolikhet talar för att han skall missbruka friheten till nya brott.

Vid utskrivningen från straffanstalten återvinner den brottslige i regel sin fulla frihet, även om han fortfarande är samhällsvadlig. Bestämmelser om inskränkningar i frigivna fångars rörelsefrihet och om tillsyn hava nämligen meddelats endast för fall av villkorlig frigivning.

Slutligen saknas ej sällan möjlighet att inom ramen för en straffverkställighet underkasta psykiskt defekta brottslingar den behandling, som deras egenart påkallar.

De nu framlagda förslagen synas ägnade att i väsentliga delar avhjälpa dessa brister.

Genom interneringstidens anpassande efter samhällsfarlighetens större eller mindre varaktighet vinnes en garanti emot att den, som fortfarande framstår såsom samhällsvadlig, erhåller tillfälle att begå nya brott.

Denna garanti stärkes ytterligare genom de föreslagna bestämmelserna om tillsyn över sådana personer, som utskrivits från anstalterna. Genom den mellanform mellan anstaltsbehandling och full frihet, som utskrivning under tillsyn innebär, vinnes dessutom den fördelen, att anstaltsvistelsen icke behöver utsträckas utöver vad som är obetingat nödvändigt.

Vad särskilt angår de förminskat tillräkneliga förbrytarna, öppnar anordnandet av särskilda anstalter för sådana personer ökade möjligheter till en rationell behandling.

Enligt propositionen skall intagning i vård- eller interneringsanstalt träda i stället för straff. Någon straffverkställighet förekommer sålunda icke. Propositionen överensstämmer i denna del med vad flertalet av de sakkunniga föreslagit och har således icke upptagit ett å andra sidan förordat system med skyddsåtgärd först efter straffverkställighetens slut, vilket senare system motiverats bland annat därmed, att skyddsåtgärden, i trots av den längre tiden, komme att framstå såsom ett mindre straff och att principen om likställigheten inför lagen bleve rubbad. Ur denna synpunkt borde straffet gå ut över alla och samhället därefter vidtaga den skyddsåtgärd, som betingades av vissa samhällsmedlemmars särskilda fara för andras liv och egendom.

Vid remissen till lagrådet anförde departementschefen i förevarande hänseende, att det svårigen torde kunna bestridas, att ett interneringsinstitut av det slag, varom här vore fråga, ur individualpreventiv synpunkt borde vara straffet överlägset. Ur denna synpunkt syntes därför en kumulation av straff och skyddsåtgärd icke vara påkallad. Genom en dylik kumulation bleve be-

handlingens enhetlighet bruten, och, där fråga vore om straffintoleranta personer, kunde en föregående straffverkställighet allvarligt försvåra den fortsatta behandlingen. Frågan, huruvida en internering ur allmänpreventiv synpunkt kunde vara ägnad att ersätta straffverkställigheten, torde väsentligen bero på interneringsinstitutets närmare anordning. Den omständigheten, att behandlingen i anstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller i anstalt för farliga återfallsförbrytare i vissa avseenden kunde framstå såsom mildare än ett frihetsstraff, syntes ej i och för sig böra medföra, att interneringen ur allmänpreventiv synpunkt skulle vara straffet underlägsen. Mot den större mildheten i behandlingen stode nämligen interneringens obestämda, i regel större tidslängd.

I vad departementschefen sålunda anfört vill utskottet instämma. Utskottet har särskilt uppmärksammat de ogynnsamma följder systemet »först straff sedan skyddsåtgärd» skulle kunna medföra beträffande de förminskat tillräkneliga förbrytarna. Såsom redan nämnts, äro dessa personer mången gång av sådan sinnesbeskaffenhet, att deras samhällsfarlighet ökas genom straffverkställigheten. Ju förr dessa andligt bristfälliga personer komma under en för dem särskilt lämpad behandling, desto större äro utsikterna för att deras brottsliga böjelser skola kunna bekämpas. Vad angår den uttalade farhågan för att principen om allas likhet inför lagen bleve rubbad genom straffets utbyte mot förvaring eller internering, torde det kunna antagas, att i den allmänna uppfattningen någon egentlig skillnad icke kommer att göras mellan å ena sidan straff samt å andra sidan förvaring eller internering. Skulle en olikhet framträda, synes det ej osannolikt, att förvaringen och interneringen på grund av deras obestämda tidslängd komma att framstå såsom en strängare påföljd å brottet än det till viss tid bestämda straffet. Beträffande återfallsförbrytarna är ytterligare att märka, att för dem skall interneringen principiellt omfatta en tid, som med två år överstiger strafftiden.

Beträffande förutsättningarna för intagning i vård- eller interneringsanstalt har utskottet haft under omprövning, huruvida icke i detta hänseende en ändring i de framlagda förslagen lämpligen borde åvägbringas, så att möjligheterna att använda skyddsåtgärderna något ökades. Detta har till en början gällt den i förslaget till förvaringslag för intagande i vårdanstalt regelmässigt uppställda fordran å en dom å minst två års straffarbete. Genom en dylik fordran blir nämligen, såsom även departementschefen erinrat, institutets tillämplighetsområde avsevärt begränsat. Åtskilliga brott, vilka enligt erfarenheten ofta begås av förminskat tillräkneliga personer, t. ex. vissa otuktsbrott, äro belagda med ett högsta straff av två års straffarbete, och straffmaximum lärer med hänsyn till bestämmelsen i 5 kap. 6 § strafflagen knappast tillämpas å dessa personer. Jämväl i ett annat hänseende har det beträffande de förminskat tillräkneliga förbrytarna syntes utskottet kunna ifrågasättas, huruvida icke en utvidgning av förvaringsinstitutet skulle vara befogad. Utskottet syftar härvid på sådana fall som att en strafffånge under straffverkställigheten i förbindelse med halvabnormitet visar en sinnesbeskaffenhet av den art, att han måste anses synnerligen samhällsvadlig och att det med ganska stor sannolikhet

kan förutses, att han snart efter frigivningen kommer att begå svåra brott. Här vore önskvärt, att man kunde undgå frigivningen genom att avbryta straffet och i stället övergå till förvaring. Vad återfallsförbrytarna angår, har utskottet särskilt dryftat lämpligheten av de för internering uppställda fordringarna å den brottsliga tidigare belastning: en serie av tidigare straffdomar och föregående långvarig straffverkställighet. Dessa fordringar föranleda, såsom fångvårdsstyrelsen i sitt utlåtande över sakkunnigförslagen framhållit, att interneringsbestämmelsen kommer att bli tillämplig så gott som uteslutande å egendomsförbrytare, i all huvudsak å dem, som begått mångfaldiga tjuvnadsbrott. Våldsvärkare, sedlighetsförbrytare och dylika kunna däremot mera sällan bli föremål för internering.

Att förslagen i de nu berörda liksom i vissa andra hänseenden givits en ganska begränsad räckvidd, har tydligen sin väsentliga grund i den försiktighet, som man velat iakttaga vid införande i vår lagstiftning av ett nytt och så betydelsefullt straffrättsligt institut som det förevarande. Vad särskilt angår sådana fall som det ovannämnda, en straffänges under straffverkställighet ådaga lagda samhällsfarlighet, skulle det, såsom även de sakkunniga framhållit, innebära en påfallande nyhet i rättsordningen, om man avbröte straffet och i stället överginge till förvaring. Vidkommande återfallsförbrytarna, torde, på sätt departementschefen erinrat, ofta nog skydd mot våldsvärkare och andra förbrytare, som äro vådliga för den personliga säkerheten, kunna vinnas, även om interneringsinstitutet hålles inom snäva gränser. Vid brotten mot annans person har nämligen den farliga återfallskriminaliteten enligt erfarenheten synnerligen ofta sin grund i psykisk abnormitet. Det är därför väsentligen från bestämmelserna om förvaring av de förminskat tillräkneliga förbrytarna, som man här har att vänta det erforderliga rättsskyddet. Med hänsyn till vad sålunda anförts har utskottet ansett lämpligt, att någon ändring ej för närvarande vidtages beträffande förutsättningarna för intagning i vård- eller interneringsanstalt.

Även den föreslagna nämnden och dess funktioner hava vid behandlingen av propositionen varit föremål för utskottets särskilda uppmärksamhet.

Enligt förslagen till förvarings- och interneringslagar har nämnden till uppgift, bland annat, att avgiva yttranden rörande dömd persons intagande i vård- eller interneringsanstalt, att besluta om utskrivning av i anstalt intagen person samt att träffa avgörande om återhämtande till anstalt av den, som utskrivits på prov. Beträffande en persons intagande i anstalt har nämnden vetorätt, så att om nämnden finner intagande icke böra äga rum, frågan därom skall vara förfallen.

I dessa delar hava förslagen motiverats därmed, att en samverkan mellan de olika domstolarna och en för hela riket gemensam sakkunnig myndighet vid intagning i anstalterna vore ägnad att garantera en viss enhetlighet i institutets handhavande. Vidare vunnes genom denna anordning den fördelen, att den speciella sakkunskapen i dess olika former erhöles omedelbart inflytande på avgörandet. Då dessutom beträffande två platser i nämnden frågan om ledamöternas närmare kvalifikationer lämnats öppen, hade en möjlighet beretts att i

nämnden låta jämväl lekmannelementet erhålla inflytande. Den allsidiga prövning, som en dylik obligatorisk samverkan mellan domstol och nämnden garanterade, syntes ägnad att innebära ett fullt tillfredsställande skydd för den personliga friheten. I fråga om utskrivningen från anstalt vore att märka, att nämnden under tiden för den intagnes vistelse å anstalt haft tillfälle att grundligt lära känna hans sinnesbeskaffenhet och att nämndens sammansättning torde utgöra en borgen för att prövningen, huruvida han utan fara för det allmänna kunde utskrivas, skulle ske samvetsgrant och efter verkligt sakkunnig undersökning. Domstolen däremot kunde icke förväntas i allmänhet hava någon mera ingående kännedom om den intagnes person. Beträffande utskriven persons återhämtande till anstalt syntes det på grund av svårigheten att på ett fullt bindande sätt avgöra, när den intagnes samhällsfarlighet kunde anses hava upphört, vara av vikt, att nämnden, om den beslöte sig för utskrivning, ägde möjlighet att utan större omgång själv till anstalten låta återhämta den utskrivne, där omständigheterna låte förnyad observation framstå såsom nödig. Medvetandet om en sådan befogenhet torde vara ägnad att motverka en alltför stor återhållsamhet i fråga om utskrivning från anstalten.

Utskottet har funnit den i propositionen föreslagna samverkan mellan domstol och nämnd innefatta en lycklig lösning av frågan om vilken myndighet som skall bestämma över intagningen i anstalt. Vad angår utskrivningen från anstalt och återhämtandet till anstalt av utskriven person, har utskottet ansett det mest ändamålsenligt, att på sätt föreslagits nämnden härutinnan ensam äger beslutanderätt. Enligt utskottets mening kan en dylik befogenhet med fullt förtroende läggas i nämndens hand.

På grund av vad sålunda anförts och då ej heller i övrigt förekommit anledning till erinran mot förslagen, får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 mars 1927.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman*, *Hederstierna*, *Jacob Larsson*, *Edw. Larson**, *Erik Anderson*, *Petrén*, *Per Gustafsson* och *Bismark*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Leo*, *Nilsson* i Antnäs, *Johansson* i Brånalt, *Karlsson* i Vätö, *Carlson* i Mölndal, *Olsson* i Rimforsa och *Christenson* i Södertälje.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Hederstierna*, som yttrat:

»Såsom framgår av vederbörande departementschefs anförande vid framläggande av ifrågasatt proposition, har jag varit tillkallad såsom en av de sakkunniga vid utarbetandet av densamma och därvid så till vida varit av skiljaktig mening, att jag ansett, att man bör skilja emellan å ena sidan straffet såsom sådant, vilket utgör en direkt följd av det begångna brottet med alla de syften som ett straff avser att tjäna, och å andra sidan interneringsinstitutet, som utslutande är framkallat av samhällets rätt att skydda sig för en farlig individ. Dessa olika syften komma tydligen att framträda vid verkställigheten, i det att vid internering uppfostringsmomentet kommer att framträda i vida högre grad än vid en bestraffning. Låter man straffverkställigheten upplukas av interneringen, kommer den senare, i trots av den längre tiden, att framstå såsom ett mindre straff och principen om likställighet inför lagen varder rubbad. Ur denna synpunkt har jag ansett, att straffet bör gå ut över alla, och därefter av samhället vidtagas den skyddsåtgärd, som betingas av vissa samhällsmedlemmars särskilda fara för andras liv och egendom.

Denna sålunda uttalade åsikt vidhåller jag allt fortfarande. Då tiden icke medgivit mig att utarbeta ett på denna åsikt grundat lagförslag, har det icke återstått mig annat än att yrka avslag å nu föreliggande lagförslag för att till nästa riksdag erhålla ett på denna mening grundat förslag. Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte avslå nu föreliggande proposition.»

2) av herrar *Nilsson* i Antnäs, *Johansson* i Brånalt och *Christenson* i Södertälje, som anförde:

»En lagstiftning som går ut på att till samhällets skydd på obestämd tid taga i förvar mindre tillräkneliga förbrytare och internera farliga återfallsförbrytare är utan tvivel av behovet påkallad. Emellertid synes det oss kunna ifrågasättas, huruvida det skall vara nödvändigt att för åstadkommande av en sådan lagstiftning införa en för vår rätt så främmande anordning som den i lagförslaget omförmälda nämnden, vilken erhållit en mycket vidsträckt befogenhet. Det förefaller som om det skulle kunna utan våda anföras åt redan befintliga statsmyndigheter att handhava tillämpningen av de föreslagna lagarna.

Vad först angår frågan om vilken myndighet som bör meddela förordnande om förvaring eller internering skall det enligt lagförslaget ankomma på domstol att, efter hörande av den föreslagna nämnden, fatta beslut i förevarande avseende men får domstol icke förordna om förvaring eller internering, såvida ej nämnden tillstyrkt dylik åtgärd. Den föreslagna anordningen med nämnd torde väsentligen hava tillkommit såsom ett skydd för den personliga friheten. Härvid må emellertid erinras, att de förutsättningar, lagförslaget stadgar för

att förvaring eller internering skall kunna komma i fråga, utgöra så starka garantier till skydd för den personliga friheten, att det snarare kan antagas, att i många fall förvaring eller internering på grund av lagens bestämmelser icke skall kunna äga rum, ehuru det ur samhällets intresse varit synnerligen påkallat, än att beslut om förvaring eller internering skall meddelas utan bärande skäl. Härtill kommer, att, om förvaring eller internering finnes icke böra ådömas, brottslingen ofta i stället får avtjäna ett långvarigt frihetsstraff, och att det kanske ej alltid ter sig svårare för honom att dömas till förvaring eller internering i stället för att undergå straffet. Hänsynen till den personliga friheten kräver sålunda icke inrättande av en särskild nämnd att samverka med domstolarna vid intagning i anstalterna. Mot en dylik anordning och särskilt mot inskränkningen i domstols rätt att besluta om intagning måste man å andra sidan ställa sig betänksam. En domstol har städe brottslingen inför sig, vilken omständighet givetvis är av stor betydelse för träffande av ett riktigt avgörande. Nämnden däremot har, åtminstone då det är fråga om förvaring eller internering första gången, i regel endast befintliga handlingar att stödja sin uppfattning på. Vidare kan en domstol nu i förekommande fall döma till lagens strängaste straff. Det måste förefalla egendomligt, om dess kompetens med avseende å vissa typer särskilt farliga förbrytare skulle inskränkas beträffande rätten att döma till förvaring eller internering. En dylik inskränkning kan anses innebära ett misstroende mot domstolarnas förmåga att på ett tillfredsställande sätt handhava den ifrågasatta lagstiftningen och är därför i viss mån ägnad att rubba allmänhetens förtroende för domstolarna. Betänkligt är ock, att ett beslut av nämnden icke får överklagas, även om det fattats med så ringa majoritet som exempelvis med tre röster mot två. Detta är, så vitt angår intagande i anstalt, av särskild betydelse, då nämnden avstyrkt intagning.

Enligt vår uppfattning synes det utan risk kunna och jämväl lämpligen böra anförtros åt vederbörande domstol att självständigt avgöra, huruvida förvaring eller internering skall äga rum eller ej. Den sakkunskap, som onekligen erfordras vid prövning av frågan om intagning i anstalt, torde kunna erhållas utan den föreslagna nämnden genom yttranden från medicinalstyrelsen respektive fängvårdsstyrelsen eller eventuellt båda dessa myndigheter.

Beträffande åter frågan om den myndighet, som bör fatta beslut angående utskrivning av förbrytare, som intagits i förvarings- eller interneringsanstalt, och om återhämtande till anstalt av en på prov utskreven, synes oss även denna fråga kunna lösas utan inrättande av den föreslagna nämnden. Enligt det av särskilda sakkunniga i ämnet avgivna betänkandet har denna angelägenhet i andra lagar eller lagförslag merendels ordnats så, att avgörandet lagts antingen hos domstol eller hos förvaltningsmyndighet, dock att på ett par håll förekommit, att man använder en nämnd, men endast i viss kombination med domstol. Det synes endast vara hos oss, som man tänkt sig att lägga bestämmanderätten angående utskrivning och återhämtning av utskreven förbrytare helt och hållet i händerna på en nämnd, vars beslut ej får överklagas. Emellertid torde flera olika sätt erbjuda sig för lösning av nu berörda fråga utan

anlitande av nämnd. Man kan sålunda tänka sig befogenheten angående utskrivning och återhämtning överlämnad antingen åt domstol eller möjligen åt fångvårdsstyrelsen. Det skulle också kunna tänkas ett förfarande enligt reglerna för villkorlig frigivning, d. v. s. beslut av Kungl. Maj:t efter fångvårdsstyrelsens hörande. Emellertid synes denna fråga böra göras till föremål för närmare undersökning.

Slutligen må framhållas, att den föreslagna nämnden, vars göromål kanske till en början ej bliva så omfattande, torde komma att, sedan lagarna under några år varit i tillämpning, växa ut till ett ämbetsverk samt draga ej oväsentliga kostnader för staten.

På grund härav och då vi icke kunnat biträda utskottets förslag i vad det avser den föreslagna nämnden utan anse, att ifrågavarande lagförslag böra omarbetas i sådan riktning, att de åt nämnden föreslagna befogenheter överlämnas åt redan befintlig statsmyndighet, hava vi yrkat, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 10 med förslag till lag om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare m. m., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t föranstalta om ny utredning i ämnet, under beaktande av ovan anförda synpunkter, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.»
